

V PRVNÍ LINII

Nikolaj N. Nikulin

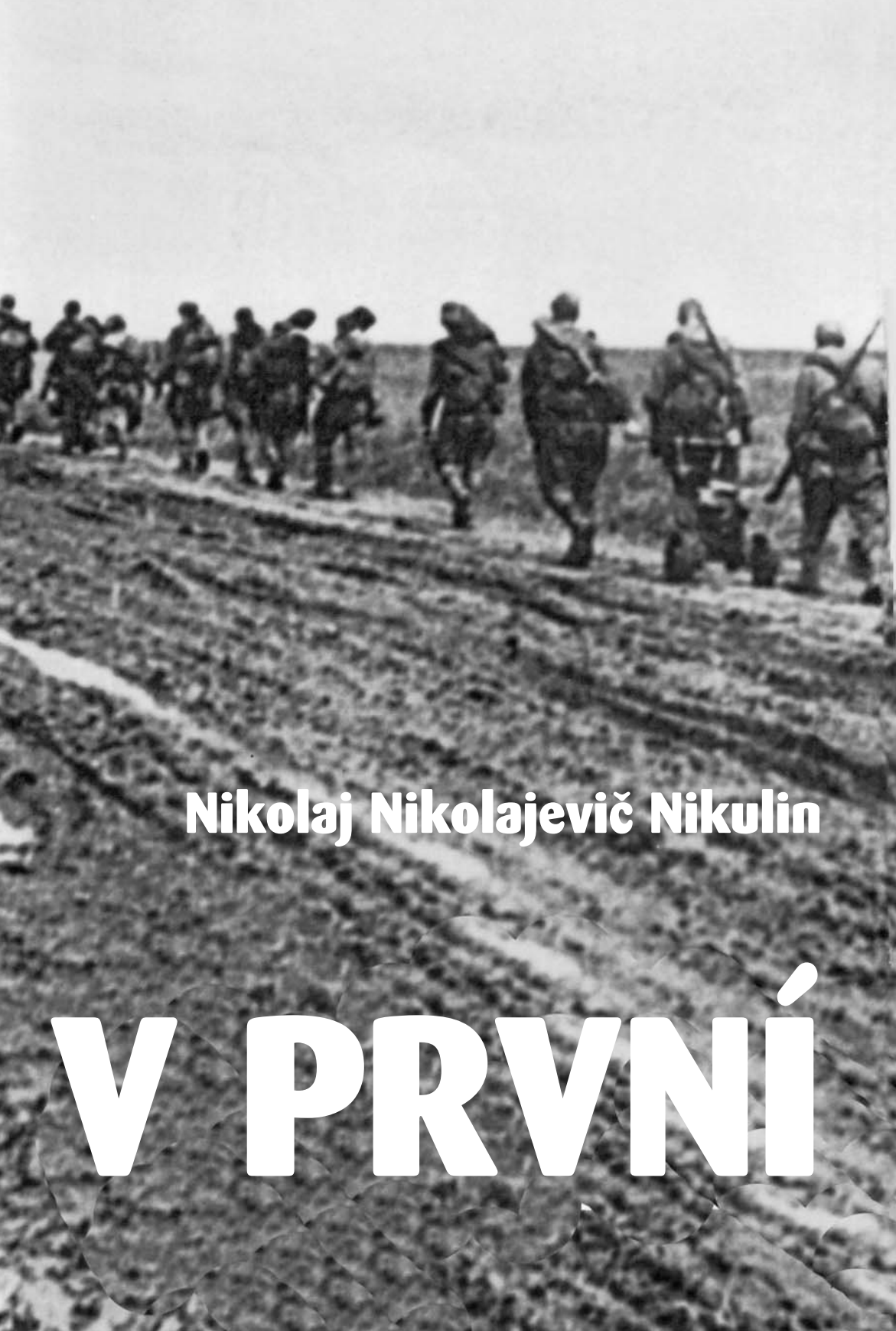

**Z Leningradu
až do Berlína**

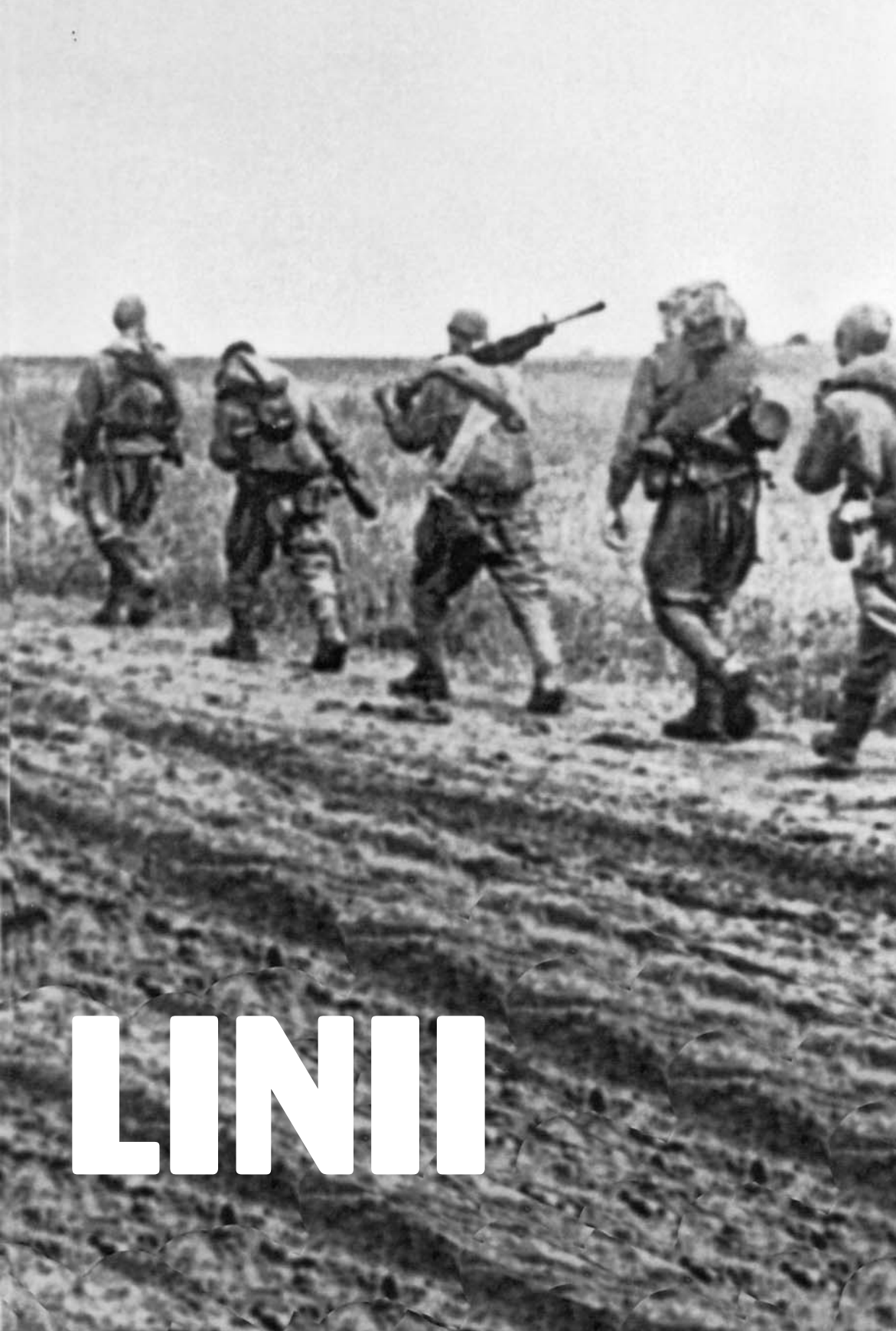
Milijarda

Nikolaj Nikolajevič Nikulin

V PRVNÍ

LINII

Nikolaj Nikolajevič Nikulin
V PRVNÍ LINII

Z Leningradu až do Berlína

Poznámky ležely 30 let v zásuvce a nebyly původně určeny k publikaci. Jejich autor byl povolán do armády na počátku 2. světové války, hned poté, co ukončil střední školu. Bojoval na nejhorsších úsecích Leningradského a Volchovského frontu a došel až do Berlína. Jako zázrakem celé tažení přežil. V knize, jejíž základ poznámky tvoří, se autor snaží setřást tíživé vzpomínky na dobu války. Je napsána v duchu tvrdé zákopové pravdy. Čtenář v ní nenajde ani lehké čtivo, ani hurávlastecký popis bojů.

Knihla je určena širokému okruhu čtenářů, zajímavjících se o historii 2. světové války.

Text © Nikolaj N. Nikulin dědicové, 2007
Translation © Oldřich John, 2018
Czech edition © Leonid Křížek, Elka Press, 2018
Photos © Daniil F. Onochin dědicové, 2007
ISBN 978-80-87057-36-0

Věnováno nevinně zabitým ve druhé světové válce.

OBZAH

ÚVOD	11
PŘEDMLUVA	12
ZAČÁTEK	14
POHOSTÍ.	36
311. S. D..	72
VŠEDNÍ DNY VOJÁKA.	85
Novela I. Jak se stát hrdinou.	85
Novela II. O nejvýznamnější životní události četaře Kukuškina . . .	87
Novela III. Láska ve stepi u Stalingradu	118
Novela IV. Jak jsem ve válce neudělal kariéru	118
Novela V. Já a VKS(b)..	119
Novela VI. Okolí stanice Poljany.	120
Novela VII. Pohled z výšky	121
Novela VIII. Vzpomínky příslušníka 4. brigády námořní pěchoty L. M. Markova neboli Typická operace našich vojsk ve 2. světové válce. Velkolepá idea a její stejně velkolepé naplnění	125
Novela IX. Novgorod	127
Novela X. Stremutka	131
Novela XI. Ves Pogostišče. Saška Palaškin, Ivan Ivanovič Varennikov, serjoža Orlov a jiní	139
Novela XII. Sen	148
Novela XIII. Nemocnice.	150
Novela XIV. Gardový svobodník Kukuškin aneb jak jsem naposledy bojoval za vysoké mravní ideály . . .	159
Novela XV. Slavné město Czenstochová	163
Novela XVI. Gardový kapitán Cikal aneb sovětsko-německá láska.	165
Novela XVII. Proč střílel major G.?	170
Novela XVIII. Petka Šabašnikov	174
Novela XIX. Erika aneb moje porážka ve II. světové válce . . .	176
Novela XX. Maršál Žukov.	183

BERLÍN. KONEC VÁLKY	185
CO MĚ NAPADALO PO VÁLCE	204
Novela I. Role osobnosti v dějinách	204
Novela II. Igor Djakonov aneb kdo vyhrál válku nad Německem?	206
Novela III. Oslava čtyřicátého výročí.	208
Novela IV. Válka se mnou zůstane navždycky	210
1978. VETERÁNI. MÍSTA VZPOMÍNEK.	211
POHLED Z DRUHÉ STRANY	228
DOSLOV	233
DOPISY VASILA BYKOVA AUTOROVĚ.	235
O AUTOROVĚ	237
O AUTOROVĚ FOTOGRAFIÍ	238

Úvod

Autorem a současně hrdinou knihy je význačný historik umění, představitel vědeckých tradic Ermitáže a Petrohradské akademie věd. Je skvělým znalcem starých evropských mistrů, o nichž napsal mnoho překrásných knih. Svou bohatou přednáškovou činností přispěl k výchově několika generací uměnovědců, z nichž řada pracuje v Ermitáži.

V této knize se ale Nikolaj Nikolajevič Nikulin, klidný a skromný uměnovědec, představuje v roli spisovatele drsných a tvrdých pamětí. Z jeho vzpomínek na druhou světovou válku jde hrůza. Číst tuto knihu není lehké. Jejím obsahem je totiž velmi nepříjemná pravda.

Válku vidí každý, kdo ji prožil, po svém. Někdo jako radostnou událost, jiný jako tragédii. Někdo ji chápe jako naplnění božího úradku a někdo ji může vidět jako banalitu co do smyslu zcela vyprázdněnou. Aby však spisovatel přesvědčil lidi o svém stanovisku, musí k tomu mít oprávnění.

Nikolaj Nikolajevič je hrdina. Jeho jméno naleznete ve válečných encyklopediích. Právo napsat memoáry si zasloužil hrdinstvím a odpracoval svou krev. Jeho legitimita je dána i tím, že je autorem celé řady knih o historii umění. Jako ochránce a znalec vysokých hodnot vidí hrůzu i tupost války zvláště ostře. To mu umožňuje nahlížet ji očima znalce světové kultury, a ne pouze očima prostého bojovníka. A v tomto případě je k popisu událostí vhodnější jazyk, kterým se píše o umění, než strohá řeč technika.

Při četbě knihy se rodí pocit a poslze i jistota, že takové války, které si připsalo dvacáté století, se nesmějí opakovat, ať jsou jakkoliv spravedlivé. Jinak totiž končíme.

Michail Piotrovský, ředitel Státní Ermitáže

PŘEDMLUVA

Následující poznámky nebyly určeny k publikaci. Jsou pokusem o to, abych se zbavil minulosti, která mne tíží. Tak jako v západních zemích lidé navštěvují psychoanalytika a sdělují mu svá znepokojení, tajemství a starosti v naději, že se jich zbaví a najdou klid, svěřil jsem se listům papíru, abych vyškrábal z temných koutů paměti všechn hnus, kal a svinstvo, abych se zbavil všech trýznivých vzpomínek. Vím, že ten pokus je ve své úplnosti předem beznadějný a odsouzený k neúspěchu...

Jsou to zcela soukromé poznámky – psal jsem je jenom pro sebe, a proto jsou krajně subjektivní. Objektivní být nemohou už proto, že válku jsem prožil ve věku téměř dětském, bez jakékoliv zkušenosti a znalosti lidí, kdy mi byly zcela cizí obranné reakce. Ve věku, kdy imunita k ranám osudu u mne neexistovala.

Zápisky neobsahují postupný a přesný výklad událostí. Nejsou to paměti, jaké píší věhlasní velitelé a které pak vyplňují poličky našich knihoven. Popisy bojů a hrdinských činů jsou zde pokud možno redukovány na minimum. To vše bylo již mnohokrát opěvováno. Ale v oficiálních pamětech často chybí skutečná atmosféra války. Ty, kdo sepisují paměti, téměř nezajímá, co ve skutečnosti prožívá voják. Války obvykle vyvolávají ti, kterým nehrozí příliš velké nebezpečí: feudálové, králové, ministři, politici, finančníci a generálové. V klidu pracoven kují své plány a pak, když je po všem, píšou memoáry, oslavujíce svá hrdinství a omlouvajíce neúspěchy. Většina pamětí adoruje myšlenku války a tvoří tak předpoklady pro další válečná dobrodružství. Ten, kdo za to platí životem, kdo umírá pod palbou, aby realizoval záměry generálů, kdo válku ani v nejmenším nepotřebuje, obvykle memoáry nepíše.

Snažil jsem se vypsát z toho, o čem jsem přemýšlel, co mě nejvíc udivovalo a čím jsem žil čtyři dlouhé válečné roky. Můj pohled na události oněch let není pohledem svrchu, z pozice generála, ale je pohledem z pozice vojáka, plížícího se v blátě fronty, který je někdy tímto blátem pohlcen. Je přirozené, že jsem neviděl všechno a že mé vidění nebylo univerzální. Ani takový pohled ale není bez zajímavosti. Odhaluje nenápadné a neočekávané věci, které jsou nicméně důležité. Cílem těchto poznámek je tedy zaznamenání některých téměř zapomenutých stránek válečného života.

Hlavním posláním je však pokus odpovědět si na otázky, které mne trápí a nedávají mi pokoje, i když válka už dávno skončila (a vlastně končí už i můj život, který byl touto válkou formován).

Jelikož vzpomínky nebyly určeny pro čtenářskou veřejnost, mohu vynechat omluvu za některé výrazy a scény, bez nichž se popis kasárenské atmosféry neobejde. Jestliže tyto vzpomínky najdou čtenáře, prosím, aby je nebral jako literární dílo nebo historickou práci, ale jako dokument. Jako vyprávění očitého svědka.

ZAČÁTEK

Válčení je vhodné zaměstnání pro skutečné muže.
(Karel XII., král švédský)

*Bože na nebesích, Bože milosrdný,
vytáhni mě z těch pomyjí!*

Na jaře roku 1941 mnozí v Leningradě cítili, že se blíží válka. Informovaní to věděli, prostí lidé se museli spokojit s drby a šeptandou. Sotva kdo však předpokládal, že tři měsíce po začátku vpádu budou Němci u bran města a za půl roku každý třetí obyvatel zemře smrtí hladem. My, zelenáci, sotva odrostlí školním škamnám, jsme nepřemýšleli o tom, co nás čeká. A přece: většině z nás bylo souzeno brzy umřít v bažinách, které obklopují město Leningrad. A ti nemnozí, kteří se vrátili, byli beznohými či bezrukými mrzáky anebo neurasteniky a alkoholiky, kteří ztratili nadobro svou duševní rovnováhu.

Oznámení o začátku války jsme přijali ne snad lhostejně, ale jaksi odcizeně. Poslechli jsme si to v rádiu, trochu jsme o tom mluvili... Čekali jsme na skvělá a rychlá vítězství naší armády – nikým neporazitelné a nejlepší na světě, jak nás o tom stále poučovali v novinách. Bitvy zatím probíhaly někde daleko a přicházelo o nich méně zpráv než o válce v Evropě.

První válečné dny byly v Leningradě ve znamení dobré nálady. Jasně, prosluněné. Parky a bulváry se zelenaly, všude byly spousty květin. Město bylo plné mizerných plakátů s válečnou tematikou. Ulice ožily rekruty, kteří se procházeli po městě v uniformách, zářících novotou. Všude se ozýval zpěv, zvuky harmonik přehlušovaly gramofony: před odjezdem na frontu se branci naposledy opíjeli. V červnu a v červenci se bůhvíproč objevilo plno dobrých knih, které byly do té doby nedostatkovým zbožím. Něvský prospekt se změnil v antikvariát plný stánků s knihami, které stály na chodnících. V obchodech měli ještě potraviny a fronty nebyly větší než obvykle.

Nejdříve se změnilы domy. Všichni oblepovali skla v oknech křížem